

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

נב

מבן
טעם
זקנים
שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

הנודע ביהודה
שולחן ערוך
החידור של הרבי
כי מעלת ריבוי הלימוד עולה על הכל
העיקר והטפל
תורה בטהרה
'מרגלית' אצל הרבי
אצל הרבי גם יכול להיות כך...

ליקוטי תפילות
ליקוטי הלכות
הביקור בבראד
למדן קפדן
כיושב בסתר לחלות פני מלך
דרך הבעל שם טוב
ילד - אברך
תורה ותפילה

קונטרס כ"ב מתורגם מקונטרס ל"ה באידיש

כל הזכויות שמורות

שער ועימוד: י. גרוס

0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443 (מארה"ק: 0722-573-456)

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת פנחס תשל"ד

(טייפ מס' #26)

ליקוטי תפילות

(ההתחלה אינה ברורה כל כך, מדבר ממעלת הספר "ליקוטי תפילות") – פעם דיבר רבי אברהם בן רבי נחמן ממעלת הספר 'ליקוטי תפילות' שכתב רבי נתן; לחבר תפילה, רבי נתן מבקש בתפילותיו: 'רחם רחם', 'רבנו של עולם', 'רבנו של עולם'! היכולת להעלות על הכתב כאלו דיבורים: "רחם רחם". אמר רבי אברהם בן רבי נחמן: "אצל רבי נתן הלב והקולמוס היו שווים!"

זו מעלה גדולה מאד, ועמקות נפלאה! יש בתפילות הללו גדלות נפלאה! היכולת להשתמש בקולמוס, כאשר בד בבד המילים נכתבות מעומק הלב...!

כאשר הלב צועק: "רחם רחם" – גם הקולמוס כותב: "רחם רחם!". כאשר הלב צועק פעמיים: "רבנו של עולם" – גם הקולמוס כותב פעמיים: "רבנו של עולם!". הרי זה דבר המסור ללב, אלו הם דברים ש'בלב'!

כך התבטא פעם רבי אברהם בן רבי נחמן בעת שדיבר ממעלת הספר 'ליקוטי תפילות': "התפילות נכתבו עם לב!". (כאן חסר קצת)

(ר' מאיר קרליבך: הרי גם רבי אברהם בן רבי נחמן עצמו חיבר תפילות, ואף העלה אותם על הכתב)

כן, וודאי שכך! (ר' נחמן בורשטיין: בתפילות שכתב ר' אברהם יש תורה ממש!).

רבי אברהם בן רבי נחמן תמיד דיבר על כך, על אלו שחיברו תפילות, שהדבר מראה על גדלות נפלאה! ישנם עוד צדיקים – עוד בתקופת הראשונים, היו הרבה גדולים שחיברו תפילות.

בתפילות שכתב רבי נתן יש גדלות נפלאה! נוספת לכך העובדה שהוא אף העתיק את תפילותיו. בכתיבת 'התפילות' יש 'אמת' נפלאה, 'לב ורגש' נפלאים מונחים בתפילות, ועוד יותר מאשר ב'חידוש'!. 'חידוש' אפשר לזכור גם מאוחר יותר. כשמתחדש לי חידוש – אני מעלהו על הכתב. אולם כדי לכתוב 'תפילה' – צריך שזה יהיה עם 'אמת' ו'רגש'!

וכי שייך לכתוב דיבורים שדיברתי מקודם? ! מוכרחים לומר שבשעה שאני מתפלל, התפילה והלב מחוברים יחד, והכתיבה גם היא נעשית עם 'לב'!

רבי אברהם בן רבי נחמן דיבר על ה'אמת' הנפלאה שיש בתפילות!

(רנ"ב: יש 'כתב יד' מהספר ליקוטי תפילות. ישנם מספר כתבי יד. עיינתי בהם מעט. כשמתבוננים

באותיות ניתן לראות שרבי נתן לא יכול היה לצמצם עצמו לכתוב יפה כפי שהיה רגיל, מכיוון שכתבת התפילות נעשתה במהירות) כן כן.

התפילות הם דבר מפליא, ומלאים ב'לב ורגש'!

ליקוטי הלכות

הרבי ציווה על רבי נתן שיחדש בכל יום חידושים! היה לו ציווי מהרבי "לחדש בכל יום!".

הערות ומראי מקומות

א. ראה כוכבי אור – ששון ושמחה.

ב. עי' שיש"ק ח"ה אות ק"ט.

ה פרישת פנחס תשל"ד

אמנם, היו זמנים בהם רבי נתן לא הצליח לחדש, אולם הוא לא הרפה מרצונו לקיים את ציוויו של הרבי. הוא יצא לשדה להתבודד, ובשובו, ענה ואמר: "סחטתי חידוש מהאצבע הקטנה!".

הנך מבין? החידושים שרבי נתן חידש היו ספוגים ב'התבודדות', כל החידושים שלו הם מהשדות והיערות! "סחטתי חידוש מהאצבע הקטנה!".

מעלתם של הספרים 'ליקוטי הלכות' ו'ליקוטי תפילות', אינם דבר של מה בכך!

איי איי, כאלו תפילות, כאלו הלכות, כאלו מכתבים, ועדיין רוצים לחלוק על כזה יהודי?! רחמנא ליצלן אלו דיבורים מדברים המתנגדים על רבי נתן! אוי אוי --

בעולם הזה יש כזה מין 'העלמה'! בעולם הבא – בגן עדן – שם רבי נתן כל כך חשוב! העובדה שרבי נתן מקרב יהודים להשי"ת 'לאחר הסתלקותו' – זוהי מעלה גדולה מאד, וכי דבר קל הוא?!

הערות ומראי מקומות

ג. עי' שיש"ק ח"ב אות תר"ט.

ד. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ס"ז ד"ה "וזה בחינת העלמה", ועי' שיש"ק ח"ב אות תרט"ז.

ה. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ס"ו אות ג': עקר גדלתנו ותפארתנו ותגלה לעתיד לבוא, שאז ידעו ויראו הכל את גדלתנו. כי אז יראו הכל את גדלת ותפארת הצדיקים והקשרים, אשריהם אשרי חלקם. "מה רב טובך הצפון להם".

ו. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ז' אות ד': ...ואפלו כשמגיע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות עליונים, אין זה תכלית ושלמות שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה; רק עקר השלמות של הנשמה היא, שבעת שהיא למעלה, תהיה למטה גם כן... כי מי שיודע קצת בידיעתו יתברך, הוא יודע שעקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו יתברך.

טעם זקנים 1

אולם כאן בעולם הזה יש כזה מין 'העלמה'! מדברים, חולקים על אנשי שלומינו. אבל זהו זה!

וכי יעלה על הדעת שיבוא שליח משמים וייתן שאגה: "מדוע אתם מדברים כך?!". לא, לא זו ההנהגה! הנך רוצה לדבר – דבר, דבר! הבחירה בידך!

(רנ"ב מספר: 'רבי דוד שכטר' מספר, שפעם הוא שוחח עם הרב הישיש מבראשוב -) הכרתי אותו! הוא היה למדן, למדן! (רנ"ב: שמו היה 'רבי דוד שפרבר!', חוץ מזה שהוא היה 'למדן'! הוא גם היה בקי עצום ב'ספרי דרוש') - פעמים רבות שמעתי אותו מדבר, שמעתי אותו לומד דרושים, כן - (רנ"ב: הייתה לו גם יכולת דיבור טובה! 'ר' דוד שכטר ראה אותו מעיין בספר 'ליקוטי הלכות'; 'ר' דוד שהה בביתו וראה כיצד הוא יושב ומעיין בספר ליקוטי הלכות! שואל אותו 'ר' דוד: "כיצד נודע לכם מהספר הזה?". ענה לו הרב מבראשוב: "מה הפירוש מהיכן נודע לי?!") - מספר הרב 'ר' דוד שהוא למד מאות ספרים, 'ספרי דרוש', 'אולם הספר הזה, הוא עניין אחר לגמרי!" והוא אף נתן לו דוגמא כלשהי. שאל אותו 'ר' דוד: "מדוע אם כן לא כולם לומדים את הספר?". כך שאל 'ר' דוד שכטר את הרב מבראשוב. ענה לו הרב: "משום שהם לא פותחים אותו! לא רוצים לעין בו כלל! הסיבה היא: כי פשוט לא התחילו! אילו רק יפתחו את הספר, מיד יראו...")

למדתי עם בני משה ליקוטי הלכות, כאלו הלכות - נורא מאד, נפלא מאד, התגלות אלוקות, התגלות אלוקות!

הערות ומראי מקומות

ז. עי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, מכתב קע"א: "...וְאֵנוּ מְחַיִּיבִים לְקַבֵּל בְּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ לְשֵׁאר קוּיִם בְּהֶאֱמַת יְהוָה אִיךָ שִׁיחֶיהָ חֵס וְשְׁלוֹם "עַד אֲגַנּוּעַ לֹא אֶסִיר תַּמְתִּי מִמְנִי", וְלִבִּי לְהִסְתַּמֵּל עַל אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים שִׁיעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִיַּד בְּעֵנֵי זֶה, כִּי דַרְכֵי ה' נִפְלְאִים מְאֹד, וְהִבְחִירָה יֵשׁ לָהּ כַח גְּדוֹל מְאֹד.

הביקור בבראד

(רמ"ק: היה אחד שהתבטא ואמר על רבי נתן: "היה לו כזה מין רבי, שהוא ליקק אצלו דבש". האומנם?) אכן, היו אלו חסידיו של ר' אורי מסטרליק! היה זה בעת ביקורו של רבי נתן בגליציה^ח.

בגליציה, תפילותיו של רבי נתן עדיין היו ב'כתב יד', התפילות היו יקר המציאות.

בעת ביקורו של רבי נתן בגליציה, אחד מיהודי המקום נפל לרגליו ונישקם באומרו בהתרגשות: "האם אתה זה היהודי שחיבר את התפילות הללו?!"
האם אתה זה היהודי שחיבר את התפילות הללו?!"

יהודי גליציה הם תמימים מאד. רצונו של הרבי היה שעניינו ישכון אצל 'יהודי תמים', עם אמונה פשוטה^ט!

לפני קרוב ל'מאה חמישים שנה' ביקר רבי נתן בגליציה, היה זה בשנות הצדי"ק – תק"צ. כן, עברו מאז קרוב ל'מאה וארבעים שנים'. (רנ"ב: כמדומני שבשנת ת"ר ערך רבי נתן את נסיעתו הגדולה, כך משתמע ממכתביו) נמצא אם כן שעברו קרוב ל'מאה שלושים וכמה שנים', שנים רבות חלפו מאז הביקור.

הם התפעלו, התפעלו עד מאד! הם כל כך התפעלו מרבי נתן, אה!

רבי נתן מתאר במכתבו, לאחר שכבר נפרד מהם ופנה לדרכו. נכח שם אחד מדייני הקהילה שהיה למדן גדול. ה'עגלה' התנהלה לאיטה, ממש,

הערות ומראי מקומות

ח. עי' קונטרס טעם זקנים כ"ט – ויקהל תשל"ד, ושיש"ק ח"א אות תרנ"א.

ט. עי' ליקוטי מוהר"ן קפ"ו: מה ש'מספרין מופתים מהצדיקים שבמדינות קיר"ה (ד'וין] הקיסר ירום הודו מווינה)], הוא מתמת שאנשיהם הם אנשים קשרים ומאמינים בהצדיקים...

י. עי' עלים לתרופה, ממכתב ש"י עד שי"ז.

פסיעה פסיעה, ומסביב העגלה הלכו כמה מבני הנעורים שרצו לשמוע את רבי נתן מדבר. מתאר רבי נתן את המאורע: "ובעוצם תשוקתם פתחתי את פי בחסדו וישועתו יתברך, וסיפרתי להם איך נאמרה התורה הקדושה 'הניעור בלילה'!". ההתפעלות שהייתה בקרב השומעים הייתה מפליאה, הם ממש יצאו מכליהם!"

כעבור מספר שנים ביקר שוב רבי נחמן טולטשינר בגליציה ומצא שם יהודים שמקיימים את התורה 'הניעור בלילה'. הוא פגש שם חבר'ה ששמעו את רבי נתן לומד את התורה 'הניעור בלילה', ומאז מקיימים את התורה בתמימות ובפשיטות²!

זהו 'מכתב ארוך'; "ובעוצם תשוקתם פתחתי את פי בחסדו וישועתו יתברך, וסיפרתי להם איך נאמרה התורה הקדושה 'הניעור בלילה'!".

אה, רבי נתן מתאר במכתבו את ההתפעלות שהייתה לאותם יהודים, עד שהם ממש יצאו מהכלים, הם לא ידעו מה לעשות עם עצמם ---

(רנ"ב: אכן רבי אברהם בן רבי נחמן כותב ששמע מאביו; אביו סיפר לו שבשעה שסיים להעתיק את הספר 'ליקוטי הלכות', שאל אותו רבי נתן: "האם הרגשת בכתיבתך התנוצצות אלוקות?!" נענה רבי נחמן טולטשינר בחיוב והשיב: "כן!" ("הייתה לו כזאת הרגשה"; "הוכרחתי לעזוב את הקולמוס ולעצור את הכתיבה", כך אמר רבי נחמן טולטשינר לרבי נתן: "הייתה לי כזאת הרגשה עד שהוכרחתי לעזוב את הקולמוס ולעצור את הכתיבה" (רנ"ב: אין לכם ברשותכם את המכתב?) יש לי, המכתבים מונחים בפנים

הערות ומראי מקומות

יא. עיי' עלים לתרופה מכתב שי"ז.

יב. עיי' שיש"ק ח"ב אות תקפ"ו.

יג. עיי' כוכבי אור - שיחות וסיפורים אות מ"ז.

הארון - שם הם מונחים, (קורא מתוך מכתב שי"ז): "אחר כך בעצם תשוקתם פתחתי פי בחדו וישועתו יתברך, וספרתי להם איך נאמרה התורה הקדושה "הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי" וכו', ואמרתי לפניהם כל התורה הנוראה הזאת. והודעתי להם האמת שרבנו ז"ל הזהיר מאד לבני הנעורים לפרש שיחתם לפניו יתברך בכל יום ויום ובפרט בלילה ובדרך יחידי, עד שיכולים לזכות על ידי זה להכליל בחיוב המציאות, ולהעלות כל העולם התלוי בו להכליל בו יתברך שהוא מחיב המציאות וכו'.

וכמה בני הנעורים הלכו בצד העגלה ואחריה, פי הלכו ברגליהם משם עד הגרעניץ שהוא קרוב לפרסה. וכלם עמדו מרעיד ומשתומם, תסמר שערות בשרם, כמעט שייצאה נפשם. ואחד מהם היה דין דקהלת ברמד, מפלג גדול בתורה, שידע לומר פשטים נפלאים גדולים בגפ"ת, וגם השאר היו לומדים וחסובים, כלם נבהלו משמע, לא ידעו מה לעשות.

וגם אני בעצמי ורבי נחמן הזפתי עצמי מחדש היכן אנחנו בעולם שזכינו לשמע פזאת, ועדין מתורתו אנו רחוקים. ואני צועק בלבי עתה על הימים שעברו כמה שנים, שלא זכיתי לקיים זאת מרובי המניעות, אבל אני משמח עצמי על המעט דמעט שזכיתי לפעמים לקיים מעט מזה. וגם מה שזכינו לפרש שיחתנו ביום וכו' הוא גם כן יקר מאד מאד, פי לאו כל אדם זוכה לקיים כל הנ"ל בשלמות. ואשרי הזוכה להתבודדות אפלו ביום, אבל אשרי ואשרי הזוכה לקיים בפשיטות הנעור בלילה וכו' וכו'."

היו יהודים שהלכו להתבודד לילות שלמים, לילה שלם! בלילות החורף!

(רנ"ב: רבי נתן כותב שם: "ועלכן זרזתי עצמי לכתוב לכם מיד קדם תפילת שחרית, כי האגרת הוא אצלי תלמוד תורה דרבים, כי אולי אולי יזכה אחד על ידי זה להתעורר לקיים כל הנ"ל, או מקצת מזה על כל פנים").

זהו דבר נפלא, נפלא. לתאר את גדלותו של רבי נתן, הרי זה פלאי פלאות!

ומאידך, ה'העלמה' בעולם הזה כל כך גדולה, עד שאפילו בימנו, עדיין ישנם כאלו שמדברים דברי גנאי על רבי נתן, כל כך מבזים את שמו, כאלו דיבורים, שזה נורא נוראות, חלחלה אוחזת בי רק מלשמוע דיבורים שכאלו! אמנם אינני שומע 'מה' הם מדברים, אולם אנשים ששמעו מספרים לי! --

(חסר)

למדן קפדן

החידוש בדרך הבעל שם טוב הקדוש הוא; פעם ענה הבעל שם טוב ואמר:
"שמטרת ירידתו לעולם היא - לעקור את המושג 'למדן קפדן'!".

בזמן הבעל שם טוב היו בעם ישראל גאוני עולם! ה'נודע ביהודה', 'חכם צבי' - אביו של ר' יעקב עמדין. באותה תקופה חי גם ה'פני יהושע'. כל אלה היו ידועים בעולם כגאוני מופלאים וצדיקים גדולים מאד, יהודים מורמים מעם!

אם כן, עלינו להבין מה הפירוש 'למדן קפדן'? התשובה לכך היא: שבתקופה שלפני הבעל שם טוב היו בעולם כל כך הרבה עמי ארצות, עמי ארצות במלוא מובן המילה, לא הייתה להם שום ידיעה רוחנית, עמי ארצות גמורים!

ומהיכן נבע הדבר? הרי ישנם בעולם כאלו גאונים?!

הערות ומראי מקומות

יד. עי' אבני"ה ברז"ל שו"ס מוהרנ"ת ז"ל אות מ"א, ועי' גם שיש"ק ח"ב אות תקי"ז.

פּרִישַׁת פִּנְחָס תְּשֻׁלָּד יא

הַתִּירוּץ הוּא: שְׁלֹא תִּתֶּן גְּאוֹנִים לֹא הִיָּה שׁוֹם קֶשֶׁר וְשִׁיכּוֹת עִם ה'עֲמִי אֶרְצוֹת! אִיזָה שִׁיכּוֹת יִכּוֹלָה לִהְיוֹת ל'עִם הָאָרֶץ עִם ה'נֹדֵעַ בִּיהוּדָה? ! אִיזָה שִׁיכּוֹת יִכּוֹלָה לִהְיוֹת ל'עִם הָאָרֶץ עִם ה'פְּנֵי יְהוּשֻׁעַ? ! וּמִשְׁכָּךְ, הֵם נֹתְרוּ מִגּוֹשְׁמִים מֵאֵד !

כַּעֲבוּר שְׁנַיִם, בֵּא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ וְהַחֲלֵל לְהַתְּחַבֵּר עִם ה'אִיכָרִים', לְהַתִּיִּדֵד עִמָּם, עַד שֶׁעַם הַזְּמַן הֵם נַעֲשׂוּ אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים ! הִיִּתָּה לָהֶם שִׁיכּוֹת, וּבִמְשַׁךְ הַזְּמַן הֵם אִף הַחֲלוּ לְשִׁמּוֹר תּוֹרָה וּמִצְוֹת !

'לְמַדֵּן קִפְדֵּן' הִיָּה כִּינּוּי לְאַחַד שֶׁהוּא "לְמַדֵּן - אוֹלָם רַק לְעַצְמוֹ!" , הוּא אֲמַנֵּם 'לְמַדֵּן', אוֹלָם לְאַנְשִׁים הַפְּשׁוּטִים לֹא הִיִּתָּה שׁוֹם תּוֹעֵלֶת מִלִּימּוּדוֹ !

לְנוֹדֵעַ בִּיהוּדָה הִיָּה מִסְפָּר תְּלִמִּידִים מִצְּמוֹצֵם אֲתֵם הוּא לְמַד, אוֹלָם הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים יִרְדּוּ לְתֵהוּם ! כִּיִּצֵּד יִכּוֹל הַנֹּדֵעַ בִּיהוּדָה לְהַתְּחַבֵּר עִם כָּאֵלּוֹ אֲנָשִׁים מִגּוֹשְׁמִים ? !

אוֹלָם הַרְבֵּי הוֹרִיד עֲצָמוֹ 'עוֹד יוֹתֵר' ! לְאַנְשִׁים פְּשׁוּטִים וּמִגּוֹשְׁמִים בְּיוֹתֵר !

עֲלִינוּ לְדַעַת שְׁזָהוּ רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשִּׁי"ת ! הַרְבֵּי אוֹמֵר: "שְׁעִיקֵר 'כְּבוֹדוֹ' שֶׁל הַשִּׁי"ת הוּא רַק כְּשֶׁהֲרַחֲוִקִים יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ" ! . זֶהוּ עִיקָר כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַשִּׁי"ת ! נוֹ, זֹהִי בְּאֵמֶת דְּרֹכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ.

אֲפִילוֹ אֲצֵל 'הַמְּגִיד', הַהֲנַהֲגָה הִיִּתָּה קִצַּת חֲרִיפָה ! הַמְּגִיד נִהַג בְּחֲרִיפּוֹת רַבָּה ! לְמַגִּיד הָיוּ 'שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת תְּלִמִּידִים' כּוֹלָם בְּעֲלֵי רוּחַ הַקְּדוֹשׁ ! אוֹלָם שְׂאֵר עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, מִי יִכּוֹל הִיָּה לְשַׁבֵּת בְּשׁוֹלְחָנוֹ שֶׁל הַמְּגִיד ? ! לֹא כָּל אֶחָד יִכּוֹל הִיָּה לְגַשֵּׁת לְשׁוֹלְחָנוֹ, הַדֶּרֶךְ הִיִּתָּה חֲרִיפָה בְּיוֹתֵר !

אוֹלָם תְּלִמִּידֵי הַמְּגִיד כִּבְרַת הַפְּחִיתוֹ מֵעַט מְחֲרִיפּוֹתוֹ שֶׁל הַמְּגִיד, הֵם כִּבְרַת הוֹרִידוֹ עֲצָמָם יוֹתֵר לְפְּשׁוּטֵי עַם, שִׁיכּוֹלוּ לְהַתְּקַרֵּב אֵלֵיהֶם !

הַעֲרֹת וּמֵרָאִי מִקּוֹמוֹת

ואצל הרבי – הרבי הוריד עצמו עוד יותר! כדי שכל אחד יוכל להתקרב אליו, אפילו אחד שה'שואל תחתיות' מעט מדי בשבילו – שגם הוא יוכל להתקרב לרביט!

(רנ"ב: "רבי יחיאל מנדל" כותב ב'שיר ידידות': רבנים, ראשי ישיבות, תופסי התורה, בואו ולמדו מרבי נתן! רבי נתן היה למדן גדול ובקי בכל חדרי התורה, אולם את ה'למדן הקפדן' – הוא הרחיק ממנו! אליו תלכו ואת דרך האמת ממנו תדרשו!)

כיושב בסתר לחלות פני מלך

עיקר עניינו של הרבי הוא – שהרבי חיבר 'תורה' ו'תפילה' יחדיו!

כשרבי נתן נכנס ל'רבי אהרון הרב מברסלב' הוא מצא אותו יושב ומעיניו זולגות דמעות, הוא מצא אותו יושב עם עיניים דומעות!

הרבי שלח את רבי נתן בשליחות ל'רבי אהרון הרב מברסלב', היה זה בתחילת התקרבותו של רבי נתן. הרבי ורבי אהרן הרי עברו יחדיו להתגורר בברסלב". הרבי שלח את רבי נתן בשליחות לרבי אהרן הרב מברסלב. רבי

הערות ומראי מקומות

טז. עי' חיי מוהר"ן את ש"י.

יז. עי' קונטרס 'שיר ידידות' לרבי יחיאל מענדל ממעדוועדיבקע ז"ל, חרוז ט"ז: נזירי ופרושי ויושבי ישיבות מני ישראל עמנו, השוקדים על דלתי הלמוד הנגלה ואותו בחרוהו. ואת הלמוד הנסתר ודרך החסידות רחוקהו, אליו תלכו ואת דרך האמת ממנו תדרשו. ואת הלמדן הקפדן ואת הלמוד שלא לשמה תשליכו, וען שהיה למדן מפלג בתורה אין פמוהו. בקי בכל חדרי הש"ס ובפוסקים ראשונים ואחרונים אין דגמהו, ובפרט בקיאותו בתוספות אין ערבהו. כאשר כמה לומדים גדולים עליו העידו, ובכל זאת מן החסידות האמתי ולמוד הנסתר לבו לא נטוהו. ועסק בתורה ובתפלה ועבודה בתמימות ובפשיטות בלי שום גאות וגבהות כלל פראוי. וען כי כן קבל מרבו, את החסיד ואת הלמדן שניהם יחד לבללהו, כאשר מוכן שדבר זה מספרי לקוטי הלכותיד.

יח. עי' שיש"ק ח"ב אות קמ"ה, ועי' גם כוכבי אור – צוואת הרב מ'טשעהריץ ז"ל, ואבני"ה ברזל – שו"ס מרביז"ל אות נ"ב.

נתן נכנס לרבי אהרן לשליחות כלשהי. בשובו שאל אותו הרבי: "מה שלום אהר'לע שלי?" - כך נהג הרבי לכנותו. ענה רבי נתן ואמר: "מצאתי אותו יושב עם עיניים דומעות!".

נו, רבי אהרן הרי היה גאון מופלא - פגשתי בו כשהוא יושב עם עיניים דומעות!".

ענה הרבי ואמר: "על ר' אהרן נאמר הפיוט "כיושב בסתר לחלות פני מלך מראה כהן"!".

(רנ"ב: הסיפור היה שרבי אהרן התפלל מנחה כשפניו מופנות אל הקיר, אכן?) לא, הסיפור היה כפשוטו - כפי שהוא. הוא מצא את רבי אהרן יושב עם עיניים דומעות!

הסיפור עם 'תפילת מנחה' היה אצל רבי יהושע מז'ורין, הרבי התבטא על תפילתו שהיא "מקשה אחת של מנחה" - "א שטיק מנחה"!".

ישנו לשון נוסף, לשון הפסוק^כ: "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ה' צבאות הוא". אומר רבי יוחנן: אם הרב דומה למלאך ה' צבאות יבקשו מפיהו, ואם לאו אל יבקשו^{כב}".

הערות ומראי מקומות

יט. עי' שיש"ק ח"ב אות רס"ד, ועי' הקדמת השתפכות הנפש: ...ופעם אחת אמר שיכולין להכיר באחד אם יש לו התבודדות, הינו כי על ידי זה נתגלה על פניו בושא ויראה גדולה מהשם יתברך, ולא לחנם מתאר הפיטן את מראה הכהן הגדול בצאתו מבית קדש הקדשים "כיושב בסתר לחלות פני מלך מראה כהן".

כ. עי' אבני"ה ברזל - שו"ס מרביז"ל אות כ"ה.

כא. מלאכי ב' ז'.

כב. חגיגה דף ט"ו ע"ב. ועי' ליקוטי מוהר"ן תו' ל"א; :... וזהו: 'אם הרב דומה למלאך ה' צבאות וכו'... כי כל צדיק צריך שיהיה למדן בתורה, וחסיד במעשים טובים, כי אם אינו למדן, אמרו רבותינו

דרך הבעל שם טוב

הבעל שם טוב ותלמידיו החדירו עניין זה – גודל חשיבות ומעלת התפילה ! ומאז נהיה מושג של 'תורה' ו'תפילה' יחד, דבר שהביא להתקרבותם של רבים לדרך הבעל שם טוב. וזאת משום שבתפילה גם 'פשוטי עם' יכולים להרגיש מחוברים, נהיה עולם, נהיה מושג של 'תורה' עם 'תפילה' !

כל זמן שהיה רק 'תורה', היו באמת אנשים גדולים במעלה, אצלם היה לימוד תורה גבוהה מאד. אולם אנשים פשוטים נפלו לגמרי, הם היו רחוקים מהתורה !

לא היה מושג של 'קירוב' – לקרב יהודי פשוט ! ? והדרך הזו הביאה לכך שחלקים גדולים מעם ישראל נהיו מגושמים מאד, בעלי עברות ממש, הם לא ידעו כלום ! המצב היה נורא ואיום. "אמנם אתם 'גאונים', אולם הציבור כולו יורד מטה מטה ! האנשים הפשוטים נופלים לגמרי !".

ואז הגיע הבעל שם טוב הקדוש, והחל לקרב את אותם יהודים, להגביהם ולהרימם, הוא לקח 'אומרי תהילים', והרים אותם מעלה מעלה, ובכך הוא טיהר את העולם כולו !

אותו דבר היה עם 'רבי חיים ויטאל', רבי חיים ויטאל הרי קבור בדמשק. בהיותו בדמשק היה איזה זמן שהאר"י הקדוש הפסיק להתגלות אליו – היה זה לאחר שהאריז"ל כבר נסתלק.

הערות ומראי מקומות

ז"ל: 'ולא עם הארץ חסיד', ולמדן בלבד בודאי אינו כלום, כי אפשר להיות למדן ורשע גמור, ולא זכה נעשה לו סם מנות, על כן צריך שיהיה למדן וחסיד. ושתי בחינות אלו הם בחינות: 'מלאך ה' צבאות'.

כעבור זמן, נתגלה אליו שוב האריז"ל ואמר לו: "קבעת את מושבך בדמשק, ואתה לומד, אולם אינך משים לב למה שקורה בדמשק?! " רחמנא ליצלן - הייתה שם קליפה, טומאה ופגם הברית, נורא ואיום. "אינך שם לב למה שקורה בדמשק?! הרי הנך מתגורר בדמשק?!". דמשק הייתה אחת הערים הגדולות, אחת הערים הגדולות בעולם; "זו הסיבה שלא נגליתי אליך! אתה גר בדמשק, ואינך שם לב למה שקורה סביבך?!".

נו, זו כבר הנהגה של צדיקים, הצדיק, כשהוא נמצא בעיר, עליו לטהר את העיר!

הרבי אמר פעם ל'אברמ'לע פייס': "כשהבלן והבלנית מתקוטטים, אזי הוא עובר עבירה והיא עוברת עבירה, לך תשכין שלום ביניהם^{כב}!".

טוב, זו כבר דרך של צדיקים, הם ידעו שזהו רצונו של מקום, צריך לטהר; "הנך נמצא בעיר? עליך לטהר אותה! עליך לדעת מה נעשה בעיר!".

(אחד הנוכחים: על רבי שמעון בן יוחאי כתוב: "טיהר את עיר טבריה") כן כן.

(רמ"ק: הרבי טיהר את העיר אומן, הרבי קירב אליו את המחקרים) כן כן, אך לא רק את המחקרים, כי אם את כל עם ישראל!

הבעל שם טוב הקדוש גם נהג כך! המגיד ממזריטש נהג קצת בחריפות, היראה מפני המגיד הייתה גדולה מאד! מי יכול היה לגשת למגיד?! אה, געוואלד.

הערות ומראי מקומות

כג. ע"י הסיפור במלואו בשיש"ק חלק ב' אות קמ"ח. וע"י אודותיו בכוכבי אור - אנשי מוהר"ן אות מ"ג (ב'), וע"י קונטרס טעם זקנים כ' - ואתחנן תשמ"א.

הבעל שם הקדוש הוריד עצמו לכל אחד ואחד, דיבר עם כל אחד! והרבי עשה זאת ביתר שאת – לנמוכים ביותר, לירודים ביותר, לקרב כל אחד ואחד, לקרב, לקרב, וזהו רצונו של השי"ת! זה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה!

והרי עלינו לעשות את רצונו של הקב"ה, אם כן לא צריך להסתכל על כבודו האישי, זהו רצונו של השי"ת!

(רנ"ב: ב'חיי מוהר"ן כתוב, שאמרו פעם לרבי ש'המגיד', היכן שהוא מסתכל, הוא רואה את השבעה רועים. נענה הרבי ואמר –) **"על המגיד אפשר להאמין כל דבריו!"**

המגיד היה גדול מאד, ה'מגיד'! וכי דבר קל הוא?! הרי מדברים מה'מגיד', הוא היה גדול מאד!

לא לכל אחד יש את היכולות הללו, זוהי 'אומנות' נפלאה! מצד אחד הצדיק כל כך גדול, כל כך קדוש, מוחו משוטט בעולמות העליונים, כן? הרי זה נורא! שרפים ואופנים רועדים מפניו. ומצד שני להוריד את עצמו מ'דביקות' שכזאת!

הרבי אומר^{כ"ה}: כזה תענוג כמו חיפוש בגנוזי דמלכא – אינו בנמצא! כזה תענוג אין בעולם כולו!

ועם כל זה, הצדיק מוכן לרדת ממקומו. הוא חפץ לקרב עוד יהודים להשי"ת! עליו להניח את הכל בצד! זהו דבר מופלא מאד, לא כל אחד מסוגל לעשות זאת!

הערות ומראי מקומות

כד. עי' חיי מוהר"ן אות תקנ"ג.

כה. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' רע"ה.

הרבי אומר בתורה 'תקעו אמונה'י: "וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו"; הצדיק הוא 'בן' – והוא 'עבד' פשוט! והרבי מוסיף ואומר שאפילו מה ש"משה בחייו לא השיג" הוא גם כן משיג!

"משה בחייו" – אומר הרבי – נקרא 'בן' לבד, והוא – 'בן' ו'עבד' יחדיו! הוא 'בן' והוא עושה פעולות כמו 'עבד'! והקב"ה כל כך מרחם עליו, שהוא מגלה לו אפילו דברים שמשה בחייו לא השיג!

הרי זה דבר נפלא! 'בן' ו'עבד', זוהי דרכם של הגדולים במעלה – מחד הוא בן, ומאידך הוא עושה מעשה עבדות, הוא מחפש, הוא רץ, הוא עף, והוא מטהר – הוא הולך ומטהר! ומאידך הוא 'בן'!

כפי הנראה – לא כל אחד מסוגל לכך, וודאי שלא כל אחד מסוגל לכך"י! אולם אלו שלא מסוגלים לכך, עליהם לדעת שהגדול מהם כן מסוגל לכך. עליהם לדעת זאת! ממילא צריך שיהיה להם 'ביטול' לגדול מהם שכן יכול!

זהו רצונו של השם יתברך! איי, אני לא יכול לקיים זאת? אבל הגדול ממך כן יכול! ועליך להתבטל אליו!

הערות ומראי מקומות

כו. עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ה' אות ט"ו: אפלו הבן, שהוא מחפש בגנוזא דמלכא, אף-על-פי-כן יש מקומות שגם הבן אסור לפגוע לשם, הינו שיש השגות, שגם הבן אינו משיג אותם, אכל על-ידי שהבן מסלק כל חכמתו ומשליך עצמו לעבדות כנ"ל, על-ידי-זה אביו מרחם עליו ומגלה לו מה שאינו נמסר אפלו לבן, הינו שנתגלה לו בחינת 'צדיק נרע לו, רשע וטוב לו', שגם משה בחייו לא השיג זאת. וזהו בחינת (מלאכי ג): "וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העבד אתו".

כז. עיי' היטב ליקוטי הלכות ה' נדרים ד' אות י"ד והלאה, ועיי' גם שם ה' רבית ה' אות כ'.

נער – אברך

(רנ"ב: שמעתי שרבי נתן אמר פעם: "הנה אין עדיין עם מי לדבר, והנה אין כבר ממי לדבר") כן, אלו דברים נכונים!

האמת היא שהרבי אחז מאד מלהתחתן מוקדם! אנשי שלומנו היו אומרים: "א אינגעל – מאן דאס איז א יונגערמאן" – הנה הוא עדיין ילד – והנה הוא כבר מבוגר^{כח}.

(ר' משה בינגשטוק: הרבי לא רצה לדבר עם בחורים, הרבי אמר שיביאו טלית?) הרבי אמר פעם למקורב חדש: "שוב לביתך, תחתן, ובא אליי – יש לי מה לדבר איתך!"

רבי נתן אמר פעם: "אברך – אם הוא יאמר לי שהוא ירא שמים, אאמין לו, אולם בחור שיאמר לי שהוא ירא שמים, לא אאמין לו!"

תורה ותפילה¹

אתמול הלכתי לניחום אבלים אצל ר' עמרם בלוי (נפטר ביום ו' ט"ו תמוז ערש"ק פרשת בלק תשל"ד), ישב שם יהודי, אינני יודע מיהו, יהודי מבוגר, הוא ישב שם, נהגו בו בכבוד גדול, כנראה שהוא איזה ראש ישיבה, יהודי חשוב. אותו יהודי דיבר חזק מאד מהספר 'מסילת ישרים', הוא אמר איזה ווארט – בשם הגאון או מישהו אחר: "הקדוש ברוך הוא אמר: 'בראתי יצר הרע – אני בראתי, ואני יודע כמה הוא גדול, הרי אני יודע כמה גדול כוחו, אולם עצה אחרת אין לי – רק לימוד התורה!" טוב, ככה הוא אמר.

פרשת פנחס תשל"ד

אין עצה אחרת נגד היצר הרע, רק תורה! נו, אבל הרבי אומר שכנגד היצר הרע צריכים "תורה עם תפילה!" מדוע? כי תורה לבד לא מספיק.

(רנ"ב: הגמרא כבר אומרת: כל האומר אין לו אלא תורה - אפילו תורה אין לו"ט) כן.

לא רציתי להתערב בשיחה שם, ניחמתי את האבלים, ויצאתי, זהו.

גם הרב ש"ך הגיע לנחם את האבלים.

רק שמעתי את אותו יהודי אומר: "בראתי יצר הרע - ואני הרי יודע כמה גדול כוחו של היצר הרע, לכן אני אומר לכם, 'רק תורה' היא העצה כנגדו, אין עצה אחרת!".

אולם הרבי כבר הודיע שמוכרחים להשתמש בשניהם - 'תורה' ו'תפילה'! התורה חייבת להיות יחד עם תפילה!

בדורות הקודמים היה 'תורה בטהרה', ולכן יכלו לעמוד כנגד היצר רק עם תורה לבד, אולם כיום מוכרחים ללמוד ולהתפלל, שניהם יחדיו!

(אחד הנוכחים: ראיתי באמת במדרש שיר השירים על הפסוק "הנך יפה רעיתי" - 'הנך יפה בתפילה'. לפי אחד המפרשים הפשט הוא: "יהודי שלומד ואינו מתפלל, נעשה לימודו תועבה!".)

מוכרחים לחבר תורה ותפילה - פשוט 'להרבות' בהם! לא רק שלשת התפילות הקבועות, אלא פשוט להרבות בתפילה לפני השי"ת! זהו העניין של

הערות ומראי מקומות

כט. עי' יבמות דף ק"ט ע"ב.

ל. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' מ"א.

לא. עי' שיר השירים רבה ריש פרשה ד' "הנך יפה בתפילה", ופי' בעץ יוסף שם וז"ל: לולי תפלה ותחנה, אין תורתנו מועילה, כי במקום לכלוך - התורה תועבה, ואנחנו מלאים לכלוך בעוה"ר לרוב עונות, אבל בתפלה ירחץ ה' את צואת בנות ציון.

התבודדות, להרבות בתפילה ובקשה לזכות להינצל מהרע שמתגבר עכשיו בעולם! ולבקש שלימוד התורה יהיה ביראת שמים, תורה לשם שמים! לכן חייבים להשתמש עם ה'כלי זין' של התפילה!

הנודע ביהודה

בדורות הקודמים היו יהודים... מה שייך לומר? "יהודים קדושים!", כגון: הנודע ביהודה, יהודים צדיקים, הם היו אנשים גדולים מאד!

כבר שוחחנו על כך בעבר. יש סיפור שהיה עם הנודע ביהודה. ה'גרף' ששלט בזמנו ב'בראד' עיר מגוריו, היה צורר היהודים באופן נורא ואיום, הוא היה שונא ישראל בתכלית.

באותם ימים היה יהודי ששימש כשואב מים עבור הגרף. באחד השבתות, בעת שהלך ברחוב העיר, פגש הנודע ביהודה את אותו יהודי כשהוא נושא על כתפיו דליי מים. אמר לו הנודע ביהודה: "עצור, אל תלך הלאה!", הוא עצר בעדו שלא יילך יותר מד' אמות!

אומר לו שואב המים: "רבי, הרי זו היא פרנסתי, עליי לשאוב לגרף מים גם בשבתות, אם לא אשאב מים בשבת - הוא רוצח, הוא עלול לרצחני נפש!". ענה לו הנודע ביהודה: "אמור לו שאני ציוותי עליך 'לא להמשיך בהליכה'!", והוא אכן השאיר את המים במקומם, והגרף נשאר ללא מים.

למחרת, בהיכנסו לגרף, רצה הגרף לירות בו: "מדוע לא הבאת לי מים?", ענה לו היהודי: "הרב הורה לו שלא אמשיך בהליכתי!". מיד שלח הגרף לקרוא לנודע ביהודה, ומיד כשהוא נכנס, החזיק הגרף את רובהו בידו כשבכוונתו לירות בו למוות: "מדוע אתמול ציוות על שואב המים שלא יוליך את המים לביתי?", ענה הנודע ביהודה ואמר: "התורה מצווה ואומרת 'לא'! תירה בי!". הנודע ביהודה הושיט את ליבו שיירה בו!

מיד הוריד הגרף את הרובה מידיו ואמר: "דבר כזה עוד לא ראיתי אצל היהודים - כזאת מסירות נפש!", כך אמר הגרף לנודע ביהודה.

הוסיף הגרף ואמר: "מכיוון שיש ברשותו חלקת יער, וכבר מספר פעמים שהוא מנסה להשכיר את היער, אך כל מי שמשכיר את היער, מנסה לשרוד עד שהוא מפסיד, אולם אני יודע שהיער הוא יער טוב, ואפשר להרוויח בו רווחים נאים, ומכיוון שהנך כזה איש מיוחד, אני מעניק לך את היער במתנה למשך שלש שנים!" - לנודע ביהודה.

(כאן חסר קצת, וההמשך הוא שכעבור זמן יצא רינון על אחת מנשות העיר, ובא הדבר לפני בית דין ואסרוה על בעלה) - - - 'הנודע ביהודה', 'המאיר נתיבים', 'רבי גרשון מקיטוב', היו שלשת גדולי ישראל שנתנו את הפסק!

בעלה של אותה אשה רץ מיד לביתו של הגרף ואמר: "הרבנים רוצים לאסור עליי את אשתי!". הגרף בשומעו זאת גזר אומר שכל רב שיהיה לאסור את האשה, על כל פעם שהוא יכריז את האיסור, הוא יחויב לשלם "מאתים רובל" קנס, או לחילופין לקבל 'מלקות'!

הנודע ביהודה בשומעו זאת הכריז תכף בקול רם שלשה פעמים: "אסור, אסור, אסור", הניח על השולחן 'שש מאות רובל' ואמר: "הנה לך שש מאות רובל". היה זה הסכום אותו הרוויח מהיער שיקבל במתנה מהגרף. והוסיף לאמר: "מאחר וכסף זה הרווחתי בגלל חילול שבת, הנני נותנו בחזרה!".

'רבי גרשון מקיטוב', לאחר שהכריז את האיסור - נמלט על נפשו! הוא הגיע עד לגדר הגבול, אך לא הצליח לחמוק בעדה, לפתע הופיע איזה גוי ועזר לו לתלוש אחת מקורות הגדר, וכך הצליח ר' גרשון לחמוק מבעד לגדר!

ה'מאיר נתיבים' - קיבל 'מלקות'!

רבי גרשון מקיטוב ברח והגיע לבעל שם טוב. בהיכנסו, אמר לו הבעל שם טוב: "הטרחת את אליהו הנביא שיבוא ויתלוש עבורך אחת מקורות הגדרל^ב?!".

פעם ענה אחד מתלמידי הבעל שם ואמר: "מאנשים כאלו איננו מדברים! מה שהנודע ביהודה היה! הוא מסר את ליבו למען התורה הקדושה^{לג}!".

הוא הושיט את ליבו שיירו בו למען התורה הקדושה! "מכאלו אנשים איננו מדברים", הם היו אנשים גדולים מאד!

פעם התבטא הבעל שם טוב ואמר: "על 'יחזקאל' הרזה עומד שלישי עולם!". שמו של הנודע ביהודה היה 'רבי יחזקאל'; "על יחזקאל הרזה עומד שלישי עולם!". הם היו גדולים מאד במעלה.

ואכן 'קיום העולם' היה תלוי בהם, העולם התקיים על ידם, אולם אנשי הדור ההוא היו יהודים פשוטים ומגושמים מאד!

הם היו 'שלשה גדולים', כינו אותם 'חכמי בראד', בהמשך הם התפזרו. המאיר נתיבים התמנה לרב בעיירה אחרת, וכן רבי גרשון מקיטוב עבר לגור במקום אחר.

(רמ"ק: מדוע העתיק הנודע ביהודה את מקום מגוריו לעיירה 'פראג'?) היה זה מאוחר יותר, אולם בזמן שהם היו 'חכמי בראד', הם התגוררו כולם בבראד. מאוחר יותר הוא התמנה לרבה של העיר 'פראג'.

כמדומני שהיה זה 'רבי דוד ממיקלאייב' תלמידו של הבעל שם טוב שענה ואמר: "מכאלו גדולים איננו מדברים, הוא הושיט את ליבו למען התורה

הערות ומראי מקומות

לב. עי' שיש"ק ח"ו אות תקל"ג.

לג. עי' שיש"ק ח"ו אות תק"כ.

כג פרישת פנחס תשל"ד

הק'!" הוא היה מוכן למסור את נפשו, הגרף הרי יכול היה לירות בו מיד, אלא שהיה בו כזה מין אמת...

(רמ"ב: מי היה אותו יהודי שהרבנים רצו לאסור את אשתו?) מי היה אותו יהודי? היה רינון עם עדות, אלא שהוא היה בעל אופי חזק, ולכן הוא הלך להתלונן אצל הגרף.

כה גדולה הייתה מעלתם! כזו מסירות נפש הייתה להם למען התורה הק'! האם זה דבר של מה בכך?!

אולם 'העולם' – העולם נהיה מגושם! ומשמים הרי ראו מה שקורה: "מה יהיה כש'גדול' זה ייפטר מן העולם, מה יהיה לאחר הסתלקותו? מי יחזיק את העולם?". ומשכך נמנו וגמרו בשמים שיורידו את נשמת הבעל שם טוב הקדוש לעולם. הוא כבר עשה סדר אחר בעולם, הוא טיהר את אותם יהודים מגושמים, את אותם איכרים, עד שהם נהיו אנשים כשרים, הוא שמר והשגיח עליהם.

שולחן ערוך

(השואל: על פניו נראה, שאצל החסידים ירד קצת העניין של 'תורה')? דבר זה נהיה מאוחר יותר, מאוחר יותר, בשנים שאחרי כן ירדה החסידות מטה מטה, זה כבר עניין בפני עצמו!

ברוך השם, הרבי הרי ענה ואמר: "אתם יכולים לקמט את ספרי כיצד שתמצו, אולם לא לזוז מסעיף קטן בשולחן ערוך'!"

הערות ומראי מקומות

לד. עי' שיש"ק ח"ב אות קל"א.

זהו עניינו של הרבי, זהו הרבי היחיד שאמר כאלו דיבורים: "אתם יכולים לקמט את ספרי כיצד שתמצו, אולם לא לזוז מסעיף קטן בשולחן ערוך!".

אילו היה לנו "רבי עכשווי" גם היינו נראים כך (היינו: שהיו נעשים שינויים וכו'), אלא שיש לנו רבי - "הרבי הקודם!", "הרבי הקודם" הוא כזה רבי שאומר כאלו דיבורים, "אתם יכולים לקמט...".

היכן בעולם יש בית כנסת חסידי שבשבת מתחילים להתפלל בשעה 06:15? - בתקופה זו מתחילים בשעה 07:15 - היכן בעולם יש מניין חסידי שמתחילים להתפלל בשעה 07:15? ! מדוע באמת מתפללים בשעה זו? בגלל ש"זמן קריאת שמע" הוא בשעה 08:15 - לכן מתחילים להתפלל שעה לפני זמן קריאת שמע!

דבר זה יכול לקרות רק בבית כנסת של 'חסידי ברסלב'! מציאות כזאת, שיעמדו להתפלל שעה לפני זמן קריאת שמע? לא תמצא זאת באף מקום!

מדוע? כי לנו יש את "הרבי הקודם" שהוא מורה לנו כך: "אתם יכולים לקמט את ספרי כיצד שתמצו, אולם לא לזוז מסעיף קטן בשולחן ערוך!". ו'זמן קריאת שמע' הוא "סעיף גדול" בשולחן ערוך, זהו לא "סעיף קטן"! זהו 'סעיף גדול' בשולחן ערוך^{לה}!!!

הערות ומראי מקומות

לה. עי' שו"ע אורח חיים סי' נ"ח סעיף א' - ו', ועי' ביאור הלכה סי' מ"ו ד"ה כי לפעמים וכו', ובערוך השולחן סי' מ"ו סעיף ט"ו: ...ויש אנשים שלכתחילה סומכים על זה בכל יום, להניח תפילין ולקרוא קריאת שמע כל השלוש פרשיות, ואחר כך מתפללים אחר זמן קריאת שמע. ודבר זה וודאי אינו נכון לבטל תקנת חכמים, והרי חכמים תיקנו לנו סדר הברכות והקריאת שמע והתפילה, ואיך נאמר לעשות זה אחר הזמן של קריאת שמע בקביעות, ורבותינו כשהתירו זה לא התירו רק במקרה, ולא בקביעות.

כה פרשת פנחס תשל"ד

(רנ"ב מספר על איזה ביהמ"ד, "בית כנסת חסידי", בית כנסת גדול שלא מאפשר לקיים מנינים לפני השעה 08:30, בשום פנים ואופן! אם רוצים להתפלל בזמן, מוכרחים להתפלל במניין ליטאי!) האם אנו מדברים 'בפרט'? אנחנו מדברים 'בכלל', באופן כללי!

החיידר של הרבי

למאי נפקא מינה? אנחנו מדברים מ'זמן', העניין של הרבי הוא לא רק 'זמן', ישנם עוד נושאים אצל הרבי, אלא שעניינו של הרבי הוא אמת נפלא! כפי שהרבי ענה ואמר: "הכנסתי בכם הרבה אמת!".

עלינו להכניס עצמנו לחיידר של הרבי היטב היטב! רבי נתן אמר על תורה ס"ו¹: "הרבי מלמדנו 'קמ"ץ אל"ף"!".

עלינו ללכת ולהיכנס לחיידר הזה, ללמוד מחדש ב'חיידר'! ללמוד מהתחלה מה הרבי מלמדנו, הן 'סדר היום', והן 'סדר הלילה'! בסדר היום, בכל דבר וענין, ללמוד מהרבי, הרי אנחנו הולכים לחיידר – אם כן עלינו ללמוד מהרבי ולציית לדבריו!

לפעמים יש בכיתה ילד עם ראש חלש, אך הרבי לא מגרשו החוצה. אם הרבי הוא 'קפדן', הוא מגרש אותו מכיתתו, אולם אם הרבי אינו קפדן – הוא משאיר אותו בפנים!

הערות ומראי מקומות

לו. עי' שו"ע אורח חיים סי' נ"ח סעיף א' – ו', ועי' ביאור הלכה סי' מ"ו ד"ה כי לפעמים וכו', ובערוך השולחן סי' מ"ו סעיף ט"ו: ...ויש אנשים שלכתחילה סומכים על זה בכל יום, להניח תפילין ולקרוא קריאת שמע כל השלוש פרשיות, ואחר כך מתפללים אחר זמן קריאת שמע. ודבר זה וודאי אינו נכון לבטל תקנת חכמים, והרי חכמים תיקנו לנו סדר הברכות והקריאת שמע והתפילה, ואיך נאמר לעשות זה אחר הזמן של קריאת שמע בקביעות, ורבותינו כשהתירו זה לא התירו רק במקרה, ולא בקביעות.

לו. עי' שם ענין 'נקודת הקמ"ץ'.

רבי' – מספרת הגמרא^ל – אמר ל'רב שמואל בר שילת' שהיה מלמד: "דקרי, קרי, ודלא קרי להוי צוותא לחבירו!" אל תגרשנו! הרבי מביא את המאמר הזה בתורה ל"ה^ט, "להוי צוותא לחבירו".

נו, אמנם יש כאלו שמצייתים יותר לרבי, אולם הרבי לא מגרש את אלו שלא מצייתים לו! הרבי לא מגרש אותם החוצה! נו, התחבר עם 'פלוני', התחבר עם 'פלוני', אם תדבר עם 'פלוני' – ממילא כבר תציית יותר לרבי!

עלינו להשגיח שה'חיידר' יהיה חשוב בעיינו, זהו 'חיידר חשוב'. וודאי שעלינו לבקש מהשי"ת: "כבר החילות לרחם עלינו שאנו יודעים מרבי כזה – עזור לנו הלאה שנציית לדבריו!". על זה לבד צריך להתפלל: "שנציית לרבי!".

כי מעלת ריבוי הלימוד עולה על הכל

(חסר קצת, נראה שמדבר על כך שעניינו של הרבי הוא מיזוג של 'תורה ותפילה') – – – תפילה היא מ"דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בה". וכפי שהרבי ענה ואמר: "הסיבה שחולקים עלי, כי כל ענייני הוא תפילה"מא.

הספר ליקוטי מוהר"ן מתחיל עם המילים: "דע שעל ידי התורה נתקבלין כל התפילות וכל הבקשות", מיד בתורה הראשונה! על ידי התורה נתקבלין כל התפילות וכל הבקשות, והחן מתעלה, "מעלה חן על לומדיה!".

הערות ומראי מקומות

לח. עי' בבא בתרא דף כ"א ע"א.

לט. עי' שם אות ט'.

מ. עי' חיי מוהר"ן אות רע"א.

מא. עי' שיחות רביז"ל שבסו"ס ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' צ"ג.

כז פרישת פנחס תשל"ד

היכן תמצא כזה לשון כמו שמובא בשיחות הר"ן^{מב}?! שם אומר הרבי שצריך ללמוד כל כך הרבה – ללמוד בכל שנה כל הש"ס כולו, רי"ף, רא"ש, וכל ארבעת חלקי שולחן ערוך הגדולים, כל ספרי הקבלה, ולהתפלל בכוונה, ולהתבודד בכל יום!

כך כתוב בשיחות הר"ן: "ללמוד 'בכל שנה' ש"ס עם פירוש הרי"ף והרא"ש! היכן בעולם נמצא ספר שכותב כאלו לשונות?!

(רמ"ב: כיצד באמת ניתן ללמוד כל כך הרבה? ישנם כאלו שאומרים שהכוונה היא 'אמירה'?)
לא, 'אמירה' לא נחשב ללימוד! 'אמירה' לא נחשב ללימוד^{מג}!

העניין הוא כך, אחד שישמור את זמנו כראוי במשך שנה שלימה, שרק ישמור את זמנו כראוי, מיד יראה שזה לא דבר כל כך קשה!

עוד לא ניסנו לשמור את זמננו כראוי! נדמה לנו שאנו שומרי הזמן; עדיין לא ניסנו 'שמירת הזמן' מהי. כשננסה – ניווכח לראות!

אחר כך יעזור ה' יתברך ש'תשרה ברכה בזמננו', שתכנס ברכה, הרי כך כתוב: "ואכלתם לחמכם לשובע", מפרש רש"י: "אוכל קמעה ומתברך במעיו^{מד}!".

כשהקדוש ברוך הוא עוזר, כששומרים את הזמן כראוי – נכנסת ברכה בזמן, הקדוש ברוך הוא מעניק ברכה מיוחדת!

הערות ומראי מקומות

מב. עי' שיחות הר"ן אות ע"ו.

מג. עי' כוכבי אור – שיחות וסיפורים אות י"ב (והוא גם בפתיחה לס' ביאור הליקוטים), ועי' מגן אברהם או"ח סי' נ' ס"ק ב'.

מד. ויקרא כ"ו ה', ורש"י שם ד"ה "ואכלתם לחמכם לשובע".

כח טעם זקנים

אכן ב'מעשה מז' בעטלריש'מה, ביום החמישי מספר הרבי מה'בעל חטוטרות' – שהוא מיעוט המחזיק את המרובה, והוא "יכול לישא למעלה מן המקום!".

והרבי אומר^מ: כשאדם עושה תשובה, הוא "למעלה מן הזמן!"

כשהקדוש ברוך הוא עוזר לאדם והוא זוכה לשמור את זמנו כראוי, אלא שהזמן אינו מספיק לו, אזי מעניקים לו משמים מתנה של "למעלה מן הזמן", הוא זוכה למתנה של "למעלה מן המקום". אולם מהו התנאי לכך? שהאדם ישמור את זמנו כראוי! ובשמים הרי יודעים מה חסר לו.

העיקר והטפל

(חסר, מצטט מהסיפור המובא ב'ימי מוהרנ"ת'^מ) – – – אותו אברך היה נחשב 'מתמיד', אלא שלאמיתו של דבר, הוא כלל לא היה מתמיד!

(רנ"ב: כמדומני שהיה זה 'ברוך דיין', כך מובא בסוף הספר 'ימי התלאות'. יש ברשותכם את הספר 'ימי התלאות')? גם מי שהספר ברשותו, לא צריך שהספר יישאר אצלו...

אני אומר לכם כך, בשנים עברו כלל לא הדפיסו את הספר 'ימי התלאות'!

ואף על פי כן הכרתי חסידי ברסלב, יכול מאד להיות שהם כלל לא ידעו מהסיפורים הללו! ואני מדבר על חסידי ברסלב חשובים מאד! (רמ"ב: ר' מתתי' למשל?) ר' מתתי אינני יודע, עדיף שלא תנקוט בשמות!

הערות ומראי מקומות

מה. ע"י ספר סיפורי מעשיות - מעשה י"ג, ז' בעטלערס.

מו. ע"י ספר המידות תשובה חלק ב' אות א', וע"י ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ע"ט.

מז. ימי מוהרנ"ת ח"א אות פ"ג.

אבל הכרתי הרבה חסידי ברסלב, הם כלל לא ידעו! תמיד הקפידו שסיפורים הללו לא יעלו על הכתב כלל וכלל, ולא רק להדפיסם, אלא אפילו שלא לכותבם עם דף ועט הקפידו מאד!

ובכל זאת הם היו יהודים יראי שמים גדולים מאד, הם קיימו את עצותיו של הרבי, אלא שהסיפורים הללו לא היו חסרים להם!

בימנו אנו נהיה מצב - שמוכרחים לדעת את המעשיות הללו, מוכרחים לדעת את כל 'השיחות'! אבל לא רואים שעושים גם שאר כל העבודות... התירוץ הוא: שאותם יהודים לקחו את 'העיקר'!

ישנם כאלו שאינני יודע אם הם בכלל לומדים ליקוטי מוהר"ן, אך הם בקיאים בכל 'השיחות', הם יודעים את כל השיחות בעל פה! (רנ"ב: הם רוכשים בקיאות בליקוטי מוהר"ן על ידי ה'שיחות'...) כן כן. כמו שאומרים בהלצה על אחד שאמר: "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" - הוא פסוק מברכת המזון...!

אתה מתפעל מהלימוד? איך יכולים להספיק ללמוד כ"כ הרבה בשנה אחת? הכרתי אברכים שהיו למדנים גדולים, וממש - הייתה להם ברכה בלימוד!

לימודם היה נאה ומשובח, לימוד תורה בטהרה! הם למדו הרבה, למדו עם הפירושים ש"ך וט"ז, למדו שולחן ערוך חלק אבן העזר עם פירוש חלקת מחוקק, שהוא פירוש נפלא. וכי הנך יודע מי היה החלקת מחוקק? מוצאו היה ב'ווילנא', הוא היה צדיק גדול מאד, קדוש, החלקת מחוקק מוילנא, נורא מאד! וכן שאר פירושים; סמ"ע; הסמ"ע והש"ך - "תרי צנתרי דדהבא", שני "כהנים גדולים", שניהם היו כהנים!

האם זה דבר פשוט? ! למדו ולמדו, סיימו והתחילו שוב, סיימו והתחילו. הם הספיקו ללמוד את כל ארבעת חלקי שולחן ערוך עם הנושאי כלים - לא

ב'שתים עשרה שנים', אלא אפילו בפחות 'משש שנים'! (אחד הנוכחים מספר מאחד שדן בדבר, האם שייך לסיים את כל ארבעת חלקי שולחן ערוך בשש שנים, או שמא הדבר דורש לימוד של שתים עשרה שנים)

הם למדו ולמדו, והם היו קדושים וטהורים, והם גם הבינו את הנלמד, היה להם שכל ישר, וסברא ישרה!

תורה בטהרה

בעיני ראיתי כיצד מתתי' יושב ולומד ט"ז וש"ך, הוא ישב עם כזאת דבקות להשם יתברך, הוא היה למדן עצום! הרבה רבנים לא הגיעו לרמת הבקיאות שהייתה לו בט"ז, ש"ך, פרי מגדים ובשאר נושאי כלים!

הוא 'למד', 'למד', לא התפלפל יותר מדי בקטע אחד, אלא ישב ולמד, ישב ולמד!

(רמ"ב: הוא למד ביחידות, או יחד עם לייב?) לייב לא יכול היה להבין בחריפות כזאת כמו שמתתי' הבין, הוא למד היטב!

יהודים שיושבים ולומדים בכזאת התמדה, אזי 'אור התורה' כל כך מאיר אצלם!. היה אחד שדיבר על התגברות היצר הרע; 'אור התורה' שיוצא מכזה פה קדוש, זהו באמת ה'תבלין' כנגד היצר הרע!

אכן כשמדברים מתתי', מתתי' מסוגל היה לעלות ולהשתטח על ציונו של הרבי בתחילת הלילה, לקחת לידי ליקוטי מוהר"ן, לשכב 'כל הלילה' ולהתעמק ב'תורה', כל הלילה! להתעמק בתורה במשך לילה שלם, לאחר ה'השתטחות'!

פרשת פנחס תשל"ד לא

אתה יודע איזה מח זה? איזה מח קדוש היה לו?! הוא עלה לציונו של הרבי לאחר תפילת ערבית, וחזר לתפילת שחרית! (השואל: היה זה מנהג קבוע?) לא בקביעות.

אדם שיש לו מח כזה, לקחת ליקוטי מוהר"ן, ולהעמיק בתורה על ציונו של הרבי! אזי שם יש 'אמת', שם התורה היא 'תורת אמת', 'מח קדוש', 'יהודי קדוש'! כזה יהודי – הוא עניין אחר לגמרי!

הוא ישב ולמד ט"ז וש"ך – אדם כזה יש לו 'ברכה' שונה לגמרי בלימודו, המח 'מחודד', המח הוא 'מח טוב', 'ומכוון אל האמת'. היו לו באמת סברות ישרות, לא סברות עקומות. הקדוש ברוך הוא עוזר לו! וגם הגוף נהיה 'גוף קדוש', 'גוף קדוש מגן עדן'^{מח}. וכל זה מכוחו של הרבי!

בבחרותו למד מתתי' בראדין, בישיבתו של 'מרן החפץ חיים', בתור בחור, הוא היה כזה מין מתמיד, שהחפץ חיים אמר לו פעם: "מתתי' אתה לא תוכל לסבול זאת!". כזה מתמיד הוא היה!

החפץ חיים כל כך כיבד אותו, כדרך שמכבדים תלמיד חכם. זוהי הסיבה בגינה עזב מתתי' את הישיבה, הוא לא היה מסוגל לסבול את העובדה שהחפץ חיים חולק לו כבוד, לכן הוא עזב את הישיבה!

(השואל: באותם ימים הוא עדיין לא היה חסיד ברסלב?) לא, הוא עדיין לא התקרב לרבי. הוא היה "קדוש מרחם אמו" – מתתי'.

החפץ חיים כבר הבחין במעלותיו, ולא רק בחלק הלימודי. הוא ראה מיהו – מתתי'. כל מי שרק ראה את מתתי', הבין מיד מיהו!

הערות ומראי מקומות

מח. עפ"י לשון רביז"ל בליקוטי מוהר"ן תניינא תו' פ"ג.

לב טעם זקנים

ראו על היהודי הזה, הוא היה מסתובב בביהמ"ד כשהוא דבוק בהשם יתברך, עם דבקות, דבוק בהשם יתברך, דבוק בתורה, דבוק בתפילה, מוחו שוטט... הוא היה אדם מסוג אחר, מח קדוש, גוף קדוש!

(רנ"ב: הוא היה לומד ליקוטי מוהר"ן ברביים?) לעיתים רחוקות. (רנ"ב: הוא היה מדבר עם אנשים מהרבי?) כן כן, הוא היה מחדש הרבה, הוא היה מחדש נפלא. (רנ"ב: בעניינו של הרבי?) כן! (רמ"ב: הוא נהג לדבר מגדלותו של הרבי?) כן! דברים גדולים מאד, דיבורים גבוהים מאד!

(רמ"ב: הוא נהג להתבודד ביערות?) הוא היה 'מתבודד' מופלא! אבל היכן הוא התבודד? – אני אומר לכם כך, באומן היו הרבה יהודים שהשתטחו לילות שלמים על ציונו של הרבי. וטעמם בפייהם: "מקום יותר קדוש ונעלה אינו בנמצא!". כפי שזכור לי – מתתי' היה אחד מאלו, הוא השתטח לילה שלם על ציונו של הרבי!

כשרואים בעיניים יהודי כזה – נורא, נורא, יהודי מרומם ונעלה!

'מרגלית' אצל הרבי!

"ר' אליהו חיים רוזין" אומר לי שסיפרתי לו את הסיפור הבא, אולם אינני זוכר שסיפרתי אי פעם את הסיפור הזה. סיפרתי לו שראיתי בחלום את "ר' שמואל הילמן"מט והוא אמר לי בחלום: "בעולם העליון עושים עסק שלם מאחד מבני החסידות שלכם – מתתי'! בשמים רועש ממתתי', רועש שם!".

הערות ומראי מקומות

מט.רבי שמואל הילמן היה מתפלל כוותיקין בבית מדרשנו המרכזי במאה שערים שהיה אז ברחוב עונג שבת וגם השתתף שם בשיעור משניות. ראה אודותיו ב"סיפורים ירושלמיים" ח"ה עמו' 216-226.

פרשת פנחס תשל"ד לג

כך טוען ר' אליהו חיים, שכך סיפרתי לו, אולם אינני זוכר שסיפרתי לו זאת.

(השואל: מי היה ר' שמואל הילמן?) למדתי משניות לעילוי נשמתו במשך שנה שלימה, הזכרתי את שמו בלימוד המשניות, הוא כבר נפטר.

הוא הגיע אליי בחלום, ראיתי אותו יושב ולומד משניות, ור' אלחנן ספקטור ישב לידי – כך ראיתי בחלום, והוא – ר' שמואל הילמן – לחץ את ידי "שלא אגלה", "שלא אגלה לאף אחד שהוא יושב בשיעור משניות".

ור' אלחנן ישב על ידי – כך ראיתי בלילה בחלום, לא בהקיץ – אך לא יכולתי להתאפק ואמרתי לר' אלחנן: "אתם רואים מי יושב כאן בשיעור?!!" ומיד כשאמרתי לר' אלחנן את המילים הללו, הסתלק ר' שמואל! כל זה היה בחלום.

ר' אליהו חיים רוזין טוען שסיפרתי לו את החלום, ואמרתי אז את המילים האלו, שר' שמואל הילמן אמר לי בחלום: "מיהו רבי מתתי? בשמים רועש סביב אחד מאנשיכם! 'מתתי', 'מתתי', 'מתתי'!".

(רמ"ב: מתי שילחו את רבי מתתי?) בשנת תרצ"ח, בראש השנה של שנת תרצ"ט הם עדין היו במעצר!

הוא היה יהודי נעלה ומרומם.

(השואל: אחר כך כבר לא ראו אותם יותר?) שילחו אותם – אני יודע להיכן הגלו אותם?! (השואל: יכול להיות שהם עדיין בין החיים?) לא! בנוסף לכך – הרוסים לא שילחו יהודים כאלו על מנת שיישארו בין החיים!!

כזאת 'הרגשה' ברבי כמו שהיה לו, כזה מין... החידושי אורייתא שלו, והדיבורים שלו סביב רוממותו של הרבי...!

הסיפור הבא התרחש אתי, היה זה בימי החורף הקרים, קור עז, יצאנו מתפילת ערבית ומתתי' עצר אותי והחל לדבר עימי חידושים, הרגשתי שאני קופא מקור, ממש אינני מסוגל לעמוד עוד, היה זה מחוץ לביהמ"ד, באמצע השבוע, אבל מתתי' ממשיך לדבר חידושים, לא הייתי מסוגל לסבול את הקור העז, ממש...!

אמרתי לו: "מתתי' אינני מסוגל עוד!", אך הוא מדבר חידושים, הקור היה עז ביותר, והוא מדבר חידושים...!

בעולם העליון מתתי' הוא 'מרגלית' אצל הרבי!

וליהודי הזה היה כזה מין ביטול לעניינו של הרבי, כזה ביטול לעניינו של הרבי, וכזאת הרגשה בעניינו של הרבי!

אצל הרבי גם יכול להיות כך...

(רנ"ב: סיפרתם פעם שרבי נתן הלך ל'ניחום אבלים' יחד עם ר' נחמן בן ר' עוזר. מה היה הסיפור שם?) ר' נחמן ב"ר עוזר התייתם מאביו, וגדל בביתו של רבי נתן, רבי נתן היה זה שגידלו, "המגדל יתום בתוך ביתו"^{נא}. ולכל מקום שרבי נתן הלך, היה נחמן ב"ר עוזר מתלווה אליו, כדרך ילדים שמצטרפים להוריהם!

הערות ומראי מקומות

נ. מחשובי תלמידי מוהרנ"ת, נתגדל בביתו של מוהרנ"ת, בנו של רבי עוזר - גם הוא מגדולי תלמידי מוהרנ"ת - שנפטר בצעירותו.

נא. עפ"י מס' מגילה דף י"ג ע"א.

לה פרישת פנחס תשל"ד

כשר' עוזר אביו נפטר הוא היה ילד קטן, ורבי נתן פרש את חסותו עליו.

היה פעם שרבי נתן הלך לניחום אבלים, ונחמן ב"ר עוזר הצטרף אליו. בהיותם בבית האבל הם שמעו שמספרים, שהחבריא של הבעל שם טוב הק' הלכו פעם לניחום אבלים, ובשיחתם החלו לדבר מהבעל שם טוב, עד שהם שכחו לגמרי שהם נמצאים בבית האבל, והאבל עצמו גם שכח שהוא 'אבל', וביחד יצאו ל'ריקוד'. ומה היה תוכן שיחתם? דיבורים מהבעל שם טוב!

ענה רבי נתן ואמר: "גם אצל הרבי יכול להיות דבר כזה! שידברו מהרבי עד שישכחו שנמצאים בבית האבל, וגם האבל עצמו ישכח שהוא 'אבל'!"

(רנ"ב: רבי נתן אמר עוד משהו, לא?) רבי נתן דיבר מ"זוכר את בניו שהן שרויין בצערני"ב" – לכך התכוונת? שהשם יתברך יעזור שנזכה לכך 'מתוך שמחה'. האם צריך לחזור על דיבור כזה? זהו דיבור שמתאים לבית האבל, אולם כשהכל כשורה צריך להיות 'מתוך שמחה'!

(השואל: מסתמא היה רבי מתתי' יחיד בצורת הלימוד שלו?) הוא היה למדן! היו עוד לומדים, אולם לימודו היה לימוד מסוג אחר!

עוד בהיותו בפולין היה למדן גדול! כבר בצעירותו היה מונח כל כולו בלימוד! הוא היה ממש "קדוש מרחם אמו" – כבר בילדותו, עוד בטרם התקרב לאורו של הרבי!

כשר' מתתי' התקרב לרבי, עם כאלו כלים ועם כזה מח – כשמתקרבים לרבי עם כזה 'כלי', הרי זה מתברג אחרת, זה מתברג אחרת!

הערות ומראי מקומות

נב. עפ"י גמ' ברכות דף נ"ט ע"א, ועי' ליקוטי מוהר"ן תו' ר"נ.

(רמ"ב: בניו של ר' מתת'י גם היו בניו חשובים?) רחמנות עליהם – היו לו ילדים יראי שמים גדולים, אך בנו פישל כבר התרחק קצת – הקומוניסטים שם, הקומוניסטים, ימח שמם. בסוף הוא נשא אשה ושימש כשוחט בעיירה קטנה, הוא היה קצת רחוק, אבל הוא החזיק מעמד. רק הוא מבין האחים נהיה קצת מודרני.

לר' מתת'י הייתה גם בת. היו לו ילדים מאירים, אך כולם נספו בשואה על ידי הצורך היטלר ימ"ש, הרגו את אשתו, הרגו את ילדיו, כולם נהרגו בשואה ע"י היטלר ימ"ש!

אלו מאנשי שלומינו ששרדו את 'המעצר' ונשארו לחיות, נהרגו בשואה ע"י היטלר – מידינו של היטלר כמעט אף אחד לא הצליח להימלט.

(רנ"ב: גם אשתו של רבי געצ'ע נהרגה בשואה?) כל בני משפחתו של רבי געצ'ע נספו בשואה האיומה, כולם. ביום אחד הוציא היטלר ימ"ש להורג 'עשרים ושלושה אלף יהודים'. באומן בעיר החדשה ישנם בורות גדולים ששם נהרגו ונקברו יהודי אומן הי"ד.

חלק מהוצאות הקונטרס נתרמו

לעילוי נשמת

ר' יהושע בן ר' נחמן ישראל ז"ל

ר' חיים יהודה בן ר' ראובן ז"ל.

מרת שיינדל בלומא בת ר' משה יעקב ז"ל."